

ՏԵՍԻԼ 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 1956

Աւանաւերջի արեւն ոսկեջուր,
 Լուացուած, բարակ,
 Ծառերուն վրայ եւ պատերն ի վար,
 Գաղջ ծփանքներով կը բացուէր խաղալ:
 Պատուհանին դէմ՝ հեռու ինքզինքէս,
 Կեցած կը նայիմ,
 Փողոցը լեցնող մարդերու գետն:
 Հոգիիս դիմաց կախուած է մըռայլ
 Ամպ մը մեծածալ,
 Եւ մտածումներս լուռ կը դողդղան,
 Արցունքներն ինչպէս քարթիչներու ծայր:

Մինակ ու լիուած,
 Կեցած եմ այսպէս օրերուն դէմ չար,
 Զեռք մը ծանր ու մութ,
 Դոցեր է կարծես դարպասներն ամէն,
 Երազներուս վառ, իղձերուս կըրակ,
 Դեռ մինչեւ երէկ
 Այնքան գեղեցիկ եւ այնքան պայծառ:

Գիշերն է իջեր շուրջըս ու հեռուն,
 Հակառակ օրուան լոյսերուն առաս,
 Ու հոգիս վայրագ գերք պատերազմիկ,
 Որ կորուսեր է տուն ու հայրենիք,
 Կը ցանկայ կռտի, կը ցանկայ մահուան,
 Մարտնչութիւն մէջն այս անհաւատար
 Ու եղբական:

Ցաւ կայ սրսիս խորն,
 Վայրկեաններն որուն դարերու նըման,
 Լուռ կը յամենան.
 Ոչ յուշն անցեալին, ոչ յոյսը վաղուան,
 Ամոհել կրնան վերին իր լայնաբաց:
 Շուրջըս ամէն ինչ ծփուն ու տարած
 Եւ անխրական:

Աչքներուս դէմ կը բացուի նորէն,
 Համբան անուրախ ու համբան մոխիր
 Իմ հէք որբութեան,

Երբ ուսիս մախաղ կը վազէի ես,
Փողոցէ փողոց, զարպաւէ զարպաս,
Սովէն հալածուած բռնառ ու երւար:

Դոց են վերսինն դուռները բոլոր,
Իմ հոգիիս դէմ,
Նոյն ուղին մոխիր, նոյն աւխարհը մութ,
Նոյն մարդիկ անգութ:
Կասկած մ'անորոշ եւ խռանք մ'անձեւ,
Կ'անի կը մեծնայ իմ մէջըս հիմա.
Անկայուն աւխարհ,
Որուն լարծուն յասակին վրայ
Ոչ համբաւ ոչ վառք կ'անգուն կը մնան:

Կը պրկուի հոգիս լաւերով երկաթ,
Ներկայէն նետուած դէպի ապագան,
Նիարդ առ նիարդ,
Հոգիներ լեցնող երազին անհուն,
Կանթեղներն որուն
Ձեն մարիւր կեանքի հովերէն անգութ:

Այլեւս գոսացած հոգիներուն դէմ,
Խաղաղ ու ամբողջ կը կենամ նորէն,
Կարծր ու դաժան,
Մարդու մը նման որ չէ կորուսած
Լոյսն իր հոգիին,
Գինին անխարդախ մեծ ուրախութեան
Եւ մեծ տրտմութեան:

Կը կրկնեն տրքներս, աղօթքի նրման,
Սրէս բարձրացող բառերն ակամայ.
— Տուր ինծի, ով Տէր, կամք ու փառութիւն,
Հօր, առնական,
Ու թող որ ըզգամ իմ մէջըս նորէն,
Պոռթկումը ուժին պատռող իր պատեան,
Ինչպէս կը ճեղքէ ծաղիկն իր կոկոն,
Երբ հոգին անյայտ խորունկ ուժերու
Կը բանայ ակեր, զարկին ճակ զարման,
Եւ կամ թող պատռի սիրտս վերջնական,
Նրման հերոսին այն միջնադարեան,
Երբ կը ճնշեցնէր փողը օրհասին,
Խորն անհառներուն, լիուած ու մինակ:

— Տուր ինձի, ու Տէր, ոյժ եւ փառութիւն,
Քալել անվարան, ինչպէս ուխտաւոր,
Իր երազներու նամբէն լուսաւոր,
Որուն փոյթը չէ վէրքերն իր բոլոր:
Քալել անվարան, կամփով անայլայլ,
Ջաւակ մը ինչպէս կը դառնայ իր տուն,
Հնազանդ իր հօր, գլխերածամուն,
Երբ նոյնիսկ մութ է եւ անհետ նամբան,
Ինչպէս է հիմա:

Ինձի կը թրւի թէ վերջին աշունն
Ու վերջին պայքարն է այս վնոական.
Արեալոյն հեռուն դեռ կը յամենայ,
Եւ իր ոտքերուն վրայ վարդագոյն,
Կայ բացուող օրուան մեղքերն ու արիւն:

ՎՏԱՐԱՆԴԻ

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ

ՂՕՂԱՆՋ ԱՄԱՌՆՕՐԵԱՅ

Եւ որեւէ երգը՝
Այնքեղ էր հիմա եւ Կոմիտասը:

Նա, որ դեռ երեկ,
Իբրեւ մի ձայնեղ երգիչ—սիրացու,
Երգչախմբի մեջ վսեմ մենեղ էր միայն տա-
րածում

Ու լսարանում հեղ պատասխանում սերտովի
դասը, —

Հիմա դարձել էր խմբավար վանքի,
Դարձել էր հիմա երգի դասաւան:

Թեքեւանում էր երբ աշխատանքից,
Ծառայութիւնից օձիքն ազատում,
Հեռանում էր նա խուցից ու վանքից,
Գնում էր այնտեղ, ուր երգն էր հնչում:

Իսկ նա հնչում էր ամենուր ու մի՛տ,
Ամենուր ու մի՛տ —
Ուր հայն էր ծնչում:

... Ինչպէս տղիկն է յանկարծ հարսնանում՝

Գարունն էլ այդպէս դառնում է ամառ.
Համբարձման օտը պաղ հովն է տանում
Ու սեղ է բանում,
Որ գայ վարդավառ:

Քանի չեն թռնել կտրեւառաս խոտեր,
Կանաչ ու ծաղիկ,
Գերանդիներն են սրում—բքանում,
Եւ ծլարձակման յաղթ օրհնի դէմ
Կարն յաղթանակ է վերսին տանում
Ողին խոտադի:

Բայց քիչ առաջուայ մարտում կատաղի
Իւրաքանչիւր մի անգութ մարտիկ՝
Հիմա տարդի
Նոյն զլամարդիկ

Ասես գրութեան եղբայր են դառնում՝
Իրենց աւետալ գոհերին առնում
Իրենց իսկ ուսին, իրենց շաղկիւն,
Խնամով դարտում սայլ—պատգարակին,
Ջորուն են բառնում
Կամ աւանակին, —